

ПРОМАДЬСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

виходить щодня, окрім понеділків

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти е—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку погоджені, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереднього тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другим 20 коп. За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другим 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз. **Телефон № 1458.**

Головна контора Громадської Думки просить не спізнюватись з передплатою на місяць червень (іюнь).

3 1-го ТРАВНЯ

упорядковано

приставку газети „ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ НА ДАЧІ:

Боярка, Дарниця, Пуша-Водиця, Святошино, Китаїв і Мотовилівка.

Числа „ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ“ будуть приставлятися передплатникам на всі оці дачі

власними рознощиками.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, прислати друковану адресу або показувати номер бандеролі і поchtову станцію, куди шлеться газета. Головна контора.

Вийшла П'ЯТА книжка місячника

„Нова Трояда.“

В її надруковано оці статі:

Чернявський М. Співець. Оповідання.—Гравовський П. Я виніс все... Вірші.—Піснеческий В. Наймані робітники в сільському господарстві.—Алчевська Х. Співайте пісні голоснім. Вірші.—Грінченко Б. Північне море. З Гейне.—Винниченко В. Моє останнє слово. Оповідання (Далі). Чернявський М. На землю май прийшов. Вірші.—Доманицький В. Цивільний шлюб і шлюбна розлука на Україні.—Смолт П. Битий шлях. Оповідання. Черкасенко С. О. жити ще можна... Вірші. Лозинський М. Антін Менгер і його соціально-політичні твори. Б. Я. Спілка вчителів.—Єфремов С. Відгуки з життя та письменства: Націоналізм, як фактор поступу.—Старий і новий погляд на національну справу.—Межі двох стільців. Лозинський М. Вісти з Галичини: Життя реформа.—Хліборобські страйки. Єфремов С. З російського життя: Перша Дума.—Росклад партій і груп в Думі.—Дума та уряд. Библиографія: 1) рецензії 2) що є по журналах, 3). Нові книжки. Оповідки.

Редактор Сергій Єфремов.

Видавець Володимир Леонтович.

Скрипки по 2 р. 50 к., 3 р., 4 р., 5 р., 6 р., 8 р., 10 р. и дор.
Смычки по 40 к., 50 к., 75 к., 1 р. и дороже.
Гитары по 3 р., 50 к., 4 р. 50 к., 5 р., 6 р., 7 р. 50 к., 10 р. и дор.
Балалайки отъ 1 руб. 25 коп. и дороже.
Кларнеты и Флейты по 4 р., 4 р. 50 к., 5 р., 6 р. 50 к. и дор.
Гармонни русск., итальянск. строя однорядн. отъ 1 р., двухрядныя отъ 10 р., трехрядныя отъ 25 р. и дороже.
Разнаго рода другіе музыкальн. инструменти и принадлежности въ главномъ депю музыкальн. инструментовъ и нотъ.

Г. И. ІНДРЖИШЕКЪ въ Кіевѣ, Крещатикъ, № 58.

Літній театр Кулецького зібрання.

Товар. україн. артист. під зарядом і режисерством Ф. В. ЛЕВИЦЬКОГО, при участі арт. А. П. Лучинської.

В суботу, 3 червня.

„СУСТА“

ком. на 4 д. Карпенка-Карого.

Початок у 8 1/2 годин веч.

В неділю, 4 червня, виставлено буде в Городському театрі „ВІЙ“, фантаст. феєрію на 4 д. з співами і танцями.—Кропивницького. Ціни зменшено.

Нові книжки

Б. ГРІНЧЕНКА.

Продотяться в книгарні „Міської старини“ (Безаківська, 14).

- 1. Якої нам треба школи. Ціна 4 к.
- 2. На новий шлях. Драма на 5 дій. Ціна 30 коп.
- 3. А. Бебель та Е. Пернерсторфер. Національна та інтернаціональна ідея. Переклад з німецької мови. З передмовою і додатком Б. Грінченка. Ціна 15 коп.
- 4. Сам собі пан. Оповід. Ціна 3 коп.
- 5. На безпросвітному путі. Об'є української школи. Ц. 25 коп.

Продається в самому центрі г. Радомисля біля р. Тетереву, сядба коло 1000 кв. саж. годиться для фабрики, заводу. Роспитатись можна у Києві по Трохосвятительській вул. д. № 14, друкарня Т-ва Н. А. Гирича.

Київ, 3-го червня, 1906 року.

Не час спочивати. Газети сповіщають, що де-кілька послів збираються зробити Державній Думі заяву, щоб Дума постановила не роз'їздитись на вакації (на літній спочивок), аж поки не виробить нових законів про землю, про всі громадянські свободи і поки не скасує кари на смерть. На адресу Думи до Царя про потребу землі для селян, про громадянські свободи, про амністію всім арештованим і засланим без суду—міністерство дало свою відповідь і тепер розіслало її скрізь по волостях пудамі. І роздають її, ту відповідь, селянам і знає тепер народ, що правительством не хоче дати ні землі, ні волі, ні амністії політичним арештованим. Тепер між Думою і правительством іде завзята, запекла боротьба.

Дума хоче завести новий лад, встановити нові закони, для всіх однакові і рівні, щоб усяк знав своє право і боявся закону, а правительством нехтує Думу, не вважає ніяк на народні послів і робить все по старому, так наче б і маніфесту 17 жовтня не було, і ніякої Думи нема. Той маніфест ясно обіцяв, що ні один закон не має сили, поки його не прийняла і не ухвалила Дума. А тим часом кож-

ний міністр, кожний губернатор, справник, становий, кожний стражник навіть сам собі закони видає, які хоче, і нема на його ні суду, ні права.

Був закон, щоб нікого не держали під арештом без обвинувачення більш, як кілька днів. А люде сидять по тюрмах без суду по 5 місяців.

Царь скасував давно вже кару різками, а люде тим часом січуть і різками, і нагаями по давньому. Коли б це ще робилось нішком, крадькома—так ні: чернігівський губернатор прилюдно об'явив селянам: „засічу вас різками“. Коли всякий стражник, становий, губернатор безсоромно і сміливо нехтує всі закони, маніфест і укази, що ж вже дивуватись, коли міністри нехтують усе і все роблять наперекір Державній Думі?

Народні заступники, що зібрані в Думі, добре знають, що народ можна найкраще заспокоїти, тільки давши йому землю і волю, бо без землі і волі народ не може жити, як риба без води. А правительством думає заспокоїти народ нагаями, різками, козаками, стражниками та тюрмами. Лихий це спокій буде, не дай Боже його. Правительством думає, що селяні і робітники бунтують революціонери, демократи; воно думає, що і в саму Державну Думу понаїли ті революціонери, і хоче потягнути до суду 14 послів, за те, що звертались до робочих. Ні. Правительством не знає, хто бунтує люде, а Дума добре знає: найгірші бунтарі і революціонери—це голод, нужда і безправ'я, яке чинить правительством; їх не потягнеш до суду, їх не засічеш різками, не розстріляєш, їх не посадить у тюрму... І Дума це добре знає. Добре я-матить вона, чим можна заспокоїти люде. Тому то Дума так і завзялась, уперлась, щоб кінче і неодмінно добути закон про землю, волю і людські права.

Не велика штука розігнати Думу, потягнути до суду, навіть засадити у тюрму 14 послів—та що з того доброго вийде? Нічого; бо справжні, найзавзятіші бунтарі: голод, нужда і безправ'я охопили міцно увесь народ і на них правительством не знайшло доброго способу.

Дума знайшла той спосіб, та правительством, на жаль та на біду, слухати її не хоче. Є чутка, що Думу хочуть роспустити через два тижні, 15 червня. Чи встигне ж Дума скласти ті нові, бажані для народу закони, чи заведе їх у життя, а чи може знов бюрократичне правительством понехтує волю народною і народних заступників? Чи знов кривда поборе правду, безправ'я поточить ногами закон, насильство та убивства пригноблять волю й права людські?

Ні, цього вже не може, не повинно бути!

Особа посла Нетерпляче ждали ми незаймані!

Неперпляче ждали ми звістки з Петербургу про те, на чому стане Дума після того, як судова палата сповістила голову Думи д. Муромцева, що члена Думи Ульянова віддано під суд, вимагаючи, щоб його, як підсудного, по силі статі 20-ої „Статуту про Державну Думу“ було виключено з числа депутатів Думи. Нетерпляче, напружено довелось чекати, яку відповідь дасть Дума судовій палаті, бо од цієї відповіді залежало дуже багато—не приблизішмо, як що скажемо, що на цій відповіді полягало питання: чи бути далі самій Думі, чи не бути.

В чому ж провинна члена Думи Ульянова, за яку його віддано під суд?

А ось в чому. Будучи членом Думи, д. Ульянов разом був і за редактора газети „Народный Вестник“, у якій надруковано було

статю „Разгромъ Грузин“. Що коїлося в тій нещасній Грузії, про це писалось вже багато скрізь по газетах. Зараз досить буде зазначити тільки, що як цими днями надійшла звістка про одставку генерал-губернатора Аліханова, при якому на голову Грузії впали всі злі й лихі, то газета „Двадцатый Вѣкъ“ написала таке: „Аліханову дано одставку після того, як він з своїми загонами розгромив усю Грузію,—після того, як зарево страшенної пожежи викликало обуріння усієї Європи; після того, як лемент понаселених жінок і малолітніх дітей пройшов по усьому світові; після того, як все, що було найкращого в нас, в людях пограбовано, а люде самих постріляно; після того, як немає вже чого руйнувати, немає чого палити.“

І провинна посла Думи Ульянова лежала в тому, що у газеті, в якій він був за редактора, описано було все, що коїлося в Грузії.

Видляючи під суд Ульянова і вимагаючи од Думи, щоб його було виключено з числа послів, як підсудного, бюрократія зробила спробу протягти свою самодержавну руку до того, що тепер найдорожче народові,—на одного з заступників його, а разом з тим і на всю Думу. От через що так нетерпляче прийшлося ждати, що скаже на це Дума. І Дума відповіла так, як і личило відповісти Державній Думі; вона сказала, що не допустить, щоб посла народного було виключено з Думи.

Поруч з цим, щоб захистити себе і надалі од замахів бюрократії, в Думу внесено проект нового закону, який негайно буде обмірковано, про незайманість особи посла.

Ця відповідь Думи і внесення нового проекту закону мають велику вагу, бо бюрократія намірилася віддати під суд ще 14 послів-робочих за їх відзову до народу. Окрім того, ця відповідь ще більше підніме в очах народу повагу до Думи.

В думських кулуарах.

Петербург, 30 травня.

(Від власного кореспондента).

Останніми часами до депутатів надходить дуже багато телеграм і привітань, в яких сході, місцеві органи самоуправовання, робочі організації обіцяють з усієї сили підтримувати Думу, просять далі боротись і підбадьорюють своїх заступників різними способами. Всі ті прохання переходять з рук до рук в думських кулуарах. Серед цих заяв та прохань особливу увагу звертає прохання, прислане на ім'я депутатів Дьяченка та Опацького. Селяне просять „возстановити поправну правду“, просять землі і волі.

Іх діло дуже просте, яких ви знайдете тисячі не на одній Україні. І коли воно і вражає, то тільки своєю простотою, тою простотою, з якою геніальні гайдаки-навуки обдирали досі усіх простаків.

Жили були в одному селі бідні мало або і зовсім безземельні селяне. Але знайшлася „добра людина“,—поміщик Маркович, що захтів продати їм 2654 дес. землі по „божеській“ ціні—150 руб. за десятину, ще й в придачу без копійки дав 40 дес. нездатної до хліборобства. Селяне руками і ногами вхопились за землю. На нещастя з'явився конкурент, що знахався з прикащиками Марковича і відбив у них землю. Селяне так і лишилися без куска хліба. Новий пан Калуга дешевше не віддає землі, як по 20 та по 45 карб. за десятину пахатної і сінокосної, пасовисько по 5 карб. од кожної голови, а водопой зовсім забороняє; порічного, за те, що селяне користуються річкою Сулою, бере по 40 карб. в рік за шматок берега.

Селяне порішили „ходатайствовать перед правительством... о возстановле-

нім правды... и о выкупѣ“ у Калуги всього маєтку по тій ціні, по якій він купив у Марковича, себ-то по 160 карб за дес., про що в місяці квітні (апрілі) склали приговора, який підписав більше сотні чоловіка. Окрім того, дн приговора приклали ще й список більш ше 260 чоловіка, що мають від 1/4 до 1 1/2 дес. землі, а багато й нічого, не має, окрім великого семейства та нужди і горя..

По цьому трапилося те, що звичайно трапляється і до чого ми так всі звикли. Прибув пристав з урядником і „агентами-черносотенцями“ і заарештували і приговор і уповажнених. „Таким чином, пишуть бідолахі, поліція в угоду багачеві Калугі за його гроші нагнала страх на бідолахів, щоб вони не сміли заявляти про свої нужди...“

Ще простіше друге діло. Земський начальник з участю роменського повіту Рощаховський, або, як селяне його охрестили, „казенний папаша“, „мало того, що брав всякі побори і дані з багачів, забрав останні єрихти в селян,—продав селянський общественний хліб, що зберігався в общественнім магазині на случай голодовок, щось коло 12 тисяч пудів і вивручені гроші... промотав до копійки...“

Крім того сей „папаша“ промотав 2700 карб., що збирала волость „на запомогу стражданим-салдатам в Манджурії“. Селяне написали міністрові внутрішніх справ про злодійські вчинки „казенного папаші“.

Почалося розслідування, яке підтвердило рострати документальними даними. На цім діло і скінчилося. Правда, чиновник-ревизор та справник обіцяли селянам повернути гроші. Але сам Рощаховський, окрім довгів, нічого не має.

Крестяне благають Думу заступитись за них, бідних, примусить „казенного папашу“ повернути кривні їхні тисячі.

Вони вірять, що Дума заставить і Калугу продати землю.

Курському послуви Шапошникову селяне двох повітів—грайворонського та білгородського прислали оригінальний лист: „До нас дійшла чутка, пишуть селяне, що в Державній Думі вже складася українська парламентська група. Клянємося вам і просимо прилучитись до цієї парламентської групи і разом з нею, захищаючи загально державні інтереси, що є сили одстоюйте права рідної нееньки-України!“

Трапляються часом і дуже чудернацькі листи. Ось один з них на плятєвній паперу, надіслано посліві І. Шрагові „для передачі Государственной Думѣ и Государственному Совѣту“.

„Рѣшеніе аграрнаго вопроса: Дѣяніе апостоловъ. Глава XVII, стихъ 24. Богъ говоритъ, что онъ одинъ Господишь неба и земли; а потому вся земля съ ея произведеніями должна быть всѣмъ возвращена тому, кто ее создалъ, т. е. Богу, а потому статья 31. Онъ назначилъ день, въ который будетъ судить всю вселенную... а потому все, что имѣетъ каждый изъ насъ, должно быть конфисковано въ народный кошель въ пользу всѣмъ народамъ земного шара, а не однимъ русскимъ. Земляной вопросъ долженъ быть разрѣшенъ всѣми обитателями всей вселенной. Я требую этого во имя справедливости...“

Александръ Артюховъ.

Далі „авторові“ не стало паперу і поперек чвертки він написав: „Земля должна быть каждому изъ насъ возвращена Богу безъ всякаго вознагражденія...“

Празниками, як не було засідань у Думі, де-хто з послів їздив на села агітувати. Побувавши на селах, послі кажуть, що народ за останні часи страшенно „виріс“. Селяне прислуховуються до усього, що пишеться або говориться про Думу. Промови „своих“ послів де-які на пам'ять заучують.

Оскільки се правда, нам невідомо. За те ми бачимо тут, як високо піднялись самі селянські послі, як скоро спала з їх очей полуда невідомости. Як рушаться ті кумири, котрих ще в селах вони обоготворяли!

Ось дочкач-українець, посол Кулаков, вереконце письменників і газетних співробітників, що обступили його з усіх боків.

— Ви пишете, люде добрі... Так пишеть до народу, а не до панів інтелігентів, бо пані давно вже все знають. Кажіть народові, що Царь і правительсто не одно і те ж. Народ думає, що Царь святий і зла народові не може робити. Народ певен, що чо-го Царь захоче, то і зробить, що йому ніхто перечити не може. Народ думає, що хто йде проти правительства, то йде проти Царя. Треба уяснити темному селянству, що се тільки по-півські брехні. Во коли прийдесть захищати Думу від царських пора-дників, від Вітте, Гурко та Стшин-ських, — народ може розділитися. Ми Царя не чіпаємо. Але треба, щоб Царь знав, що не народ на поживу властям, а власть на послугу народові.

Всяка власть на добро поставлена. І власті ми будем коритися тільки доти, доки вона добро творить...

Навіть подолеє і ті переродились в петербурзькій атмосфері. Куди б вони не пішли, чи до церкви, чи на бульвар, — всюди бачуть нове життя, так не похоже на те, з чим вони в селах зріднилися.

В кулуарах вони діляться вражіннями.

Ось до мене підійшов посол з Поділля.

— Ви пускаєте в газети? — Що? — Та вообше! — Ага! Вообше, пускаю...

Дав мені клацать. „14 травня в Іса-кївській соборі я був на благодарствен-нім молебні і бачив, що всі присутні в соборі генерали, военні офіцери не хрестились. Ось і зайшло мені в голову, наверно се такий собор, де хрестяться не можна. Але ті, котрі не хрестяться, яку велику нагороду і олічіє получают: вся груди, воротники, по-гоні, обшлаги позолочені у них і вся-кий їх поважає...“

На другим боці — написано: „Проходив я вчора по Таврійській вулиці. На зустріч — офіцер йде. Дивлюсь — москалина витягнувся в струнку і дух заглав: „козиряє“. А офіцер і носом не повів, — йде далі. Другий москалина не побачив його. І що ж би ви думали? Офіцер чух у вуху йому не заіхав... Це ж не подлость, скажіть на милость?..“

V. П.

Львів.

(Від власного кореспондента).

Через що кабінет Гогенльоге вийшов в одставку. — Новий кабінет. — Надії на майбутнє.

Австрійський царь, він же і угорський король, Франц Йосиф, згодився на те, щоб торговельні відносини між Австрією й Угорщиною було на будучий час впорядковано так, як між двома самостійними державами. Маючи згоду царя і чуючи в собі силу, угорське правительсто хотіло вже тепер заключити з Австрією торго-вельний договір, хоч беручи до своїх рук владу на Угорщині, воно було обов'язалося не підіймати справи торго-вельного договору доти, доки не скінчаться австро-угорські торговельні договори з іншими державами, тоб-то до 1917 р. Та угорське правитель-ство намірилося зразу здобути Угор-щини повну економічну незалежність

У Полтавщині.

Ворскла річка невеличка, але часом і в невеличкій річці трапляється велика риба.

Тим більше ніщо не перешкоджає жити над такою річкою великим лю-дям. Великі люде водились над Вор-склою і в старовину: то була наша старшина козацька.

Давньої старшини козацької тепер нема, але zostалися на Україні їх да-лекі нащадки. Багато їх живе й над Ворсклою, де вони перетворились у панів, власників великих маєт-ків.

Не мають вони поетичних перначів і бунчубів, не вдягаються в червоні жупани й кунтуші. Але в їх живе дух їх великих лицарів народних і ще більших народних ерадиків.

Прадіди все клопоталися, щоб у їхньому народі не перевелилося шлях-ецтво. Дбали й про те, щоб те шлях-ецтво для щастя всіх людей вzięло їх у вічну неволю.

Тепер їх правнуки, полтавські зем-ці, не менш дбають про свою любу країну й народ. Вони хотять їх ошаст-ити, як славні прадіди великі.

Прадіди в народній землі зробили панську, а самий народ зробили своїми підданними.

од Австрії. Франц Йосиф, помиривши-ся із малярською коаліцією, щоб не зачіпати її наново, згодився і на це домагання. Але окрім згоди пісаря треба було ще мати згоду і австрій-ського правительства. Тим часом Го-генльоге не хотів згодитися і подався з цілим кабінетом в одставку.

Цісарь прикликав до себе кількох визначних політиків, доручаючи їм скласти новий кабінет, але ніхто з них не брався те зробити. В кінці взяв на себе отсю задачу барон Бек, якому справді вдалося скласти кабінет.

Новий кабінет, зложений у більшій часті з німецьких (Маркет, Форшт, Дершата і Праге), чеських (Падак) і волооських (Дзедушицький) послів і тільки в меншій часті з урядовців (чиновників) і тому вважається на-піл парламентарним кабінетом. Нове в нім те, що по-біч міністра для Галичини, що вже виддано входив у склад австрійського міністерства, щоб боро-нитися там інтересів Галичини, себ-то інтересів польської шляхти в Галичи-ні, засідає в ній також міністр для оборони інтересів чехів і міністр для оборони німців.

Сам прем'єр Бек був найстаршим секційним шефом у міністерстві ріль-ництва і в політичних кругах його ніхто досі не знав. Але його добре знали при царському дворі, бо вчив найстаршого сина, австрійського на-слідника престолоа, Франца Фердинан-да австрійського державного права і навчав його розумітися на політичних справах. Він крайній консерватор і ворог нових порядків.

Яка буде політика нового міністер-ства, поки що не знати як слід, бо Бек виступить аж у четверг (7 чер-вня) зі своєю політичною програмою перед парламентом. Але з того, що досі звісно з газет, можна вивести ось що:

Першою задачею нового міністер-ства буде, очевидно, налагодити *спір з Угорщиною*. В сім справі австрійське правительсто стоїтиме на тім, щоб залишити самостійну митову тарифу для Угорщини, а за те піддати основ-ній ревизії *цілість відносин Австрії до Угорщини*. На се угорське прави-тельсто, очевидно, згодиться, бо та-ким чином Угорщина дістане не тільки самостійну митову тарифу, але й багато інших користей.

Друга справа, яку мало б полаго-дити нове міністерство, се справа ви-борчої реформи. Та певне, що вона посується на далі, бо для неї може не стати часу. Засідання парламенту відложено; 9 н. с. червня мають по-чатися засідання спільних делегатів, а там наступає час літнього відпо-чивку. А в осени кінчяться шести-літній строк парламенту й повинні бу-ти розписані нові вибори. Коли ж тут захожуватися коло виборчої реформи? Окрім того виникає ще інша труд-ність. Чехи не хотять згодитися на проекти Гогенльоге, бо кажуть, що він їх занадто кривдить і дає німцям занадто велику перевагу над ними.

Щоб позискати чехів, Бек запросив до свого кабінету на міністра для чехів голову молодочеського клубу Па-дака, який і вступив до кабінету, але не з припоручення свого клубу, а з власної волі. Так що не знати, як чехи віднесуться до нового кабінету. Найліпше випало на отсій переміні міністерства *полякам*, себ-то власти-во польській шляхті. До міністерства належать два полки: Коритовський і Дзедушицький, а останній пригнав те-ку міністра для Галичини тільки на заповнення Бека, що він, переводячи виборчу реформу, дасть полякам у Галичині все те, що ім обіцяв Гоген-льоге у своїм проекті, а крім того по-

Правнуки земці сказали: „Земля давно вже наша, а золота, що на їй живе, вже не наші піддані.“

„Та золота мабуть не добре себе почуває, дивлячись на наші лани, наші ліси та пасовиська.“

„Поглядаючи на те все, вона мимоволі може пригадати, що колись і в неї були лани, степи широкі й луки.“

„Вона може надуматися, що то були ті саме лани й степи, на які вона тепер дивиться.“

„Це може зпокувати голоти нерви, зруйнувати її спокій і вона почувати-ме себе нещасливою.“

О, будьмо певні, що полтавські зем-ці дбають найперш про душу свого на-роду, про його щастя й спокій. Про свій власний спокій вони ні трошки не дбають; вони раді цілий день не спати, аби скласти якийсь проект на користь народу.

Роздумуючись над долею голоти, що звеється народом, вони уявляють собі й далі, що вона почувает.

„Дивлячись на те, як колосються наша добра пшениця, золота й сама дужче хоче їсти.“

„Поглядаючи на наші високі буди-нки, золота схоче й собі мати хоч тро-хи теплішу хату.“

„А так рівняючи раз-у-раз своє з нашим, тая золота може здобути в

думает ще про розширення автономії Галичини.“

Значить, тепер становище польської шляхти ще сильніше, як перел тим, і через те становище українського на-роду ще трудніше. Треба згадати тільки, що Дзедушицький, який став тепер міністром для Галичини і має берегти її інтересів, був довгий час головою польсько-шляхетського ви-борчого центрального комітету в Га-личині, заправляв так на виборах, що українських селян стріляли і гоїли по тюрмах, а послами з українських повітів виходили польські поміщики, що той сам чоловік був опісля аж до свого іменовання на міністра головою „Кола польського“, яке в парламенті заступає інтереси польської шляхти, що той чоловік загалом є гарячим прихильником історичної Польщі. І він так берегтиме інтересів Галичи-ни, щоб польській шляхті ще ліпше заповнити панування над українським народом.

Одним словом, доля українського народу в Галичині не з кожним ро-ком, але мало що не з кожним днем стає що-раз гірша, що-раз трудніша. М. Л.

3 газет та журналів.

* * * Останніми днями счинився зако-лот поміж військом аж в двох горо-дах — в Полтаві та в Курську. Зви-чайшо, що всякий, хоч би найменший, розрух поміж салдатами, що зучу-ються до суворой дисципліни, послу-хання до начальства, є поганим зна-ком, бо це викаже якусь велику хибу в вихованню салдатів і в тому ладові, в якому їм довелось жити.

„Наша Жизнь“ пише про розрухи серед салдатів:

„За неспокої серед салдатів уряд зви-чайшо буде винувати тім, злочинну агіта-цію і власть, щоб порадити біди, до сво-їх звичайних способів. Але тепер все роз-уміє, що таке викручування нічого не вар-те, а ті способи нічого не можуть. Уряд не зробив і найменшого, щоб покращало ма-теріальне становище салдата, а до того зосталися, як і були, утиски людських прав, нема ані крихти волі в тяжкій салдатській життє і людяності од начальства. За те уряд дуже намагався зашестити в душі са-лдата несвідому любов до старого самоде-ржавного ладу.“

Таку „політику“ прищеплювали лю-дям не тільки в теорії, але й на практиці, розси-лаючи салдатів проти внутрішніх ворогів, а ворогами стали мало не всі росіяне.

Печать рішує і досить однодушно повста-вала проти такої „політики“ в війську. Але ж уряд, що давно вже став партією — самодержавно-бюрократичною партією, звичайно не міг звертатися від своєї пропа-ганди в війську, котрим він держиться. Але політика — то зброя небезпечна. Військо є часть народу, того самого народу, який гнобить уряд. Військо також добре розуміє, що політика уряду йде на користь тільки урядові.

Розрухи серед війська — дуже небезпе-ка річ в наш час. Коли вони стануть прокла-матися по багатьох місцях, як було минулого року, то зовсім не можна буде покерувати справами до того, щоб минувало мирно те-рішній неспокойний час*.

Державна Дума.

> Де-що з промови послів. Група тру-дящих постановила не давати згоди аніяк на те, щоб посла Ульянова, котрого обвинуватила палата судова було позбавлено посольського звання.

З цього приводу посол Жилкин у своїй промові на засіданні Думи 1-го червня говорив, що правитель-ство гадає, що йому пощасти пересадити негодних урядові послів з Думи та в тюрму. Поміляються вони (міністри). Вони повинні почути од нас ось що: „ні, він (посол Ульянов) зостанеться з нами. Не один тільки закон, а й голос усього люду промов-ляє, що особа посла недоторкана і во-на буде недоторканою.“

Посол Араканцев говорять, що по-собі задрі почувтія і ще й стане зло-чинцяма*.

А вже ж; он і тепер уже почина-ються селянські розрухи, але, річ пев-на, що земці не маетки стратити бо-яться.

Ні, вони тільки дбають про те, щоб їхніх, хоч і простих і голях, але дуже коханих земляків не спіткав гріх злочинства, а потім кара за його.

І вони вигадали спосіб, як задово-лнити народ, щоб він не дивився на панську землю, та не мав спокуси до злочинства.

Вони дають народові добру пораду — йти туди, відкиля не видно ні тих давніх, ні тих пасовиськ, на які вони тут дивляться.

Вони сказали: „Ідіть собі в Сибір, там вам буде просторо, там знайдете багато землі.“

„Ви там може будете гризти тую землю, але це все ж краще для вас, ніж тут гризти своїх панів.“

„Ідіть, ідіть; ми не тільки не дер-жатимем вас тут у рідному краї, а навіть допоможемо вам опинитися да-леко від його, щоб і вертатися не кор-тіло.“

„Та й чого б вам вертатись! Вам рідний край не може знов стати ва-шим, як що не ламати святого права власности.“

ки суди залежать від адміністрації, ми не віддамо Ульянова до суду. А далі Араканцев звертається до міністер-ської лави таї каже: „Він нам потріб-ний для того, щоб вас загнудати.“

Посол Анікин каже, що як Улья-нова то віддали до суду, а чи виддано до суду градоначальника, котрий дру-ковав черносотенні прокламації? Чи виддано до суду видавця часопису „Московскія Відомости“ та Крушевана, котрі заклякали народ роботи вбив-ства? Чи судитимуть „Правительствен-ний Вѣстник“ за телеграми? Про мо-вець читає ту статю в „Народнаго Вѣстника“ („Разгром Грузії“), за котру притягнуто до суду Ульянова, а в тій статі розказано про погані вчинки вій-ська і говориться: „Коли це брехня, — тягніть до суду за поклеп!“ Закінчує Анікин свою промову виманням, щоб міністерство пішло в одставку.

(О. Ж. і К. З.)

У вчорашніх телеграмах від нашого кореспондента і в сьогоднішніх агент-ських телеграмах читач знайдуть ві-домости про те, як відповідав в Думі головний прокурор військовий про ка-ри на горло та як його стріли де-які послі вигуками „душогуб“, „кат“. Більші подробиці про цю частину за-сідання 1-го червня подає дописувач „О. Ж.“

Посол Ледницький каже: ми маємо право вимагати, щоб з отсіх-о міся-ць (покаже на міністрів) було виголоше-но закляк до скасування кар на гор-ло, бо нікому невідомо, що на нас чекає завтра.

Посол Анікин. Промова його повна зневирі: що маємо робити? каже він. Треба бути мужиком, щоб признатися, що усі наші сподівання даремні. Дума не має сили шастити людям життя. Дума усе зробила, що тільки змогла, але ці люде (Анікин вказує на міністрів) взялися до меча. З такими людьми тяжко щось зробити по закону.

Посол Михайличенко говорять, що проханьями нічого не здобудемо од ка-тів. Що ж робити? Нарід сподівається, що Дума видасть справедливі закони. Зостається тільки одно: виробити за-кони країні. Увесь парід буде їх обо-ронити.

Посол Жилкин пропонує ось яку резолюцію: Дума вислухавши оповіщен-ня міністерства постановила скасувати кару на горло, бо це єсть душоубство і переає оповіщення міністерства до комісії, щоб зробити слідство про вчи-ки адміністрації, а далі Дума перехо-де до чергових справ.

Посол Петражицкий та Винавер пропонують іншу резолюцію: вони ка-жуть, що міністри негодять поради-ки найвищої власті. Резолюцію групи трудящих відкинуто, а великою біль-ністю голосів прийнято резолюцію, що пропонував Винавер. В резолюції го-вориться, що міністерство не хоче за-довольнити виманняв Думи, що во-но робить всякі крутістьа аби не ви-явили того нехотіння і не хоче вва-жати на небезпечне становище краї-ни. Дума виявляє глибоке обурення що до змісту та форми відповіді міні-стра і переходе до чергових справ.

> Закон про робітників. Відбулися збори робітників-послів Думи Держав-ної. На зборах брали участь уповаж-нені вид робітників усіх петербур-ських фабрик. Незабаром буде вироб-лено проект робітничого законодавства і подано його до Думи. (О. Ж. і К. З.)

> Чуні хвалять Думу. Член япон-ського посольства, що буває на засі-даннях у Думі, сказав, що він зачу-дований з роботи Думи і певний в тому, що безладна зарав Дума стане незабаром повновладоцю, а прибувши до Петербургу, щоб побачити нашу Думу американець Брайн, що має бу-ти президентом (головою) Північно-

„А хйба ж можна руйнувати цілу сотню культурних і аяможних панів, щоб було де жити якимсь там мильйонам неосвіщеной голоти!“

„Ідіть же в Сибір, а ми вам ще й грошей дамо на постолі, щоб не по-кололи ви свої ноги!“

Так прирадили „славних прадідів великих“ правнуки... не менш великі й славні.

І вони певно гадали: селяне дуже зрадіють, що можуть позбутися рідно-го краю, а за гроші на постолі, то це й подякують.

Але полтавські селяне не показали себе такими чуткими до свого добро-дїйного земства. Вони не зрозуміли навіть, що земство для їх тільки й старається, коли хоче заслати їх до Сибіру. Вони чомусь гадають, що па-нове земці ще краще б постаралися, як би відступили їм свої землі, хоч би й за гроші, та не надто великі. Їм здається, що крім святого права власности є ще й друге святе право людське — не бути голодним у тім краї, де людина вродилась і працює.

І вони, ааміські подяки, сказали своїм панам, добродіям та порадицкам: „Ідіть самі в Сибір, коли ви любите простір та проходу!“

Вони кажуть: „Так як ви за нас дбаєте, і ми можемо за вас подбати, або ще й краще.“

Американських Штатів, каже, що на-ша Дума найдемократичніша з усіх парламентів в світі.

(О. Ж.)

> Свої ганять Думу. Група послів ро-бітників буде запитувати про вчинки губернаторів, котрі ганять відозву 14 послів-робітників. Підставою до запи-тання будуть циркуляри севастополь-ського генерал-губернатора, (а одесь-кого?), казанського та вороніжського губернаторів, котрі надривають тими циркулярями повагу до Думи. Цим запитанням послів-робітники хочуть довідатися як Дума Державна дивить-ся на замір прокуратури притягти ав-торів відозви до відповідальности.

(О. Ж.)

> Козани знущаються. Послові Ми-хайличенку телеграфують з Азова: ко-заки вже се знущаються; за короткий час кілька десятків селян забито на смерть; багато поранено. Ті, що теле-графують Михайличенкові, прохають, щоб Дума Державна заступилася.

(К. З.)

> Що треба пам'ятати урядові. Спів-робітник часоп. „Биржевий Відомос-ти“ балакав з послом Аладінієм. Співробітник спитав його.

— Чи думаєте ви, що по всій краї-ні нашії може бути народне пов-стання?

— Це може бути. Уряд не розуміє, що за нас стане народ, справжній на-род, не такий, що стоїть за Трепова та за Дурново. По тих телеграмах та листях, що надходять до Думи від усіх навіть глухих закутків Росії йо-де голосно і упевнено гукають: „Ми стоятимемо за вас, сміливо домагайтеся всього, покладайтеся на нас. Ми під-держимо.“

— Чи розженуть Думу? — спитав співробітник

— Усе можливо. Адже уряд думає, що усі ті селянські телеграми та листи надсилають нам з нашого ж таки наказу і через те правительсто не надає великої ваги кривой та стого-вною наболілої душі народньої. Пов-стання народне може статися по різ-ним причинам або-ж, коли буде розіг-нано наш парламент і навіть ті, ко-ли ми скажемо народові: „Нічого ми поробити не можемо, робить сами“. Слово це буде тоді страшним. Пра-вительство повинно б пам'ятати фран-цузьку революцію. Мабуть, що й наша країна піде цією стежкою“. (О. Ж.)

3 російського життя.

— Нова позичка. „XX Вѣкъ“ уперто стоїть на тому, що уряд, хоч і заведе-ння, що ні про яку нову позичку гро-шей поки не нема й мови, все ж та-ки намуцує грунт у закордонних бан-кирів. Поки що міністерство тільки відомости збірає, на яких умовах мож-на б дістати грошей і в кого. Про це свідчать хоч би й те, що Пе-тербургу для переговорів прийдуть уповажнена особа од знаменитого бер-лінського банкира Блейхредера.

— Чуні про нового міністра внутріш-ніх справ. Серед чиновників головного управління печати уперто ходять чу-тки, що теперішній начальник управ-ління Бельгард буде швидко міністром внутрішніх справ. Кажуть, що Трепов страшенно за його руку тягне.

(Р. В.)

— Переполюх у московській губернії. Міністерство хліборобства дістало з московської губернії тривожні звістки про страшний переполюх тамонішніх ді-дичів: вони бояться, що швидко виник-нуть земельні розрухи. Найгірше пе-релякани поміщики в богородському повіті, де ціна на землю власна більш як на дві третини, бо всі власники поспішають її продавати. Що не так давно там десятину землі коштувала 150 карб., тепер же її раді продати

„Ми навіть домо вам по дві пари постолів на дорогу кожному, бо ваші ноги делікатніше і дужче бояться поко-лотися.“

„А від вас навіть не дождатимем собі подяки на добру пораду й по-міч.“

„Порада ж наша вам — від широго серця і дбаємо ми не тільки собі на користь, але й вам. Бо коли ви не бажаєте, щоб ми стали злочинцями та заводили земельні розрухи, то й ми так саме не хочемо, щоб ви стали жертвами.“

От такі розмови ведуть між собою тепер полтавці, ті саме веселі полтав-ці, про яких ми знали досі, що вони „добре скажуть, та на злість другим гуляють“.

А може б вони й тепер і сказали й гуляли, а не міркували над такими сумними питаннями, як би було не так тісно людям скакати.

Тим часом по селах полтавських уже й маленькі лошата й телата од-вивають скакати, бо котре хоч трохи вище підкочить, то й ускочить у спаш.

V. Сивеньний.

за 30—50 карб. Міністерство також дістало відомості, що московський земельний банк дуже не охоче бере в заставу землю. Так що заставити землю майже не можливо.

— **Розрухи в Ігорському полку.** Казарми двохсотого Ігорського полку і полкові склади під Петербургом страшно охороняються військовими калаурами. По дорозі, що йде з столиці до казарм, стоять палатки дежурних. У всіх, хто б не йшов чи не їхав по дорозі, питають паспортів. Кажуть, що шок забунтувався. (Р. В.).

— **Два мітинги.** 29 мая під Петербургом було два мітинги: соціал-демократів чорносотенців. Перший урядили робітники заводів, що стоять за Нарвською та Московською заставами. Як тільки збиралася вони і почали балакати, де не взяли ся козаки, оточили їх і погнав в город. Козаки побігли нагайками душ десять. Робітників було багато, а козаків мало, тому то поки дійшли до городу, застало дуже мало заарештованих—87 чоловік; решта розійшлася додому.

В той же самий час в очеретах зібрався мітинг чорносотенців. Приїхали й до їх козаки, та довідавшись, хто то зібрався, вони їх не зачинили, а навпаки—стали на сторожі й охоронили мітинг, поки він не обдурився. (Б. Вд.).

— **Як думає міністерство задовольнити малоземельних селян.** Щоб задовольнити малоземельних селян, уряд по рішив закласти особливий земельний фонд—більше як в 20 мільйонів десятин. Цей фонд складатиметься з 3 мільйонів десятин, куплених селянським банком; з 6 мільйонів десятин казенної та удільної землі; з 3 1/2 мільйонів десятин казенних лісів, які можна буде викорчувати, не шкодуючи тим річкам, ці ліси лежать головним робом в Подільці та на Волні; з 3 мільйонів десятин запасних козачих земель, що здаються тепер в аренду кіївським заводчакам, і з 4 мільйонів десятин козачих земель в Ставропольській губернії. Потім, коли б цієї землі було мало, можна буде додати, скільки треба буде, з киргизських земель; їх е аж 196 мільйонів десятин. (Нов. Вр.).

— **Забора на земствам обговорювати земельне питання.** Міністр внутрішніх справ 28 мая розіслав по губернаторах приказ не дозволяти земським зібранням, а також і губернським земським управам обговорювати питання про малоземелля селян та про те, як його усунути. (Дума).

— **Ревізія тюрем мировими суддями.** Петербурський мировий з'їзд постановив на своєму засіданні: 1) треба циркулярно пропонувати мировим суддям час од часу навідати тюрем і розпитувати в'язнів, а також навід дивлятися сю, чи все там гаразд, чи нема якої кривди в'язням і чи по закону їх заарештовано; 2) крім того мирові судді, коли б вони дістали відомості, що когось не по закону арештовано, повинні не гаючи прийти до в'язня й упевнитися, чи певні відомості дістали вони. Про свою постанову з'їзд мирових суддів повідомив прокурора петербурської судової палати та окружного суду, головне тюремне управління, градоначальника й начальників тюрем. (Дума).

— **Справа Розі Люксембург.** Ще зимою заарештували у Варшаві німецьку підданку Розу Люксембург і посадили в цитадель. Не дивлячись на те, що її так довго тримають, вона не знає її досі, в чому її обвинувачують. Оборонець її адвокат Грзенберг подав до міністра справедливості прохання примусити місцевих прокурорів прискорити слідство й вернути справу в звичайний суд, бо всі заходи рідних її вяснити, в чому її обвинувачують, і прискорити слідство ні до чого не ведуть. Варшавська адміністрація та юстиція й досі не порішили, яким судом її треба судити: чи військовим, чи судовою палатою. Роза Люксембург е членом германської соціал-демократичної партії. (Н. Вр.).

— **Звоцки-шпигли.** В Петербурзі охоранне одділення зробило 66 шпигів-швицьких звочками. Хазяїном коней платиться щодня 5 карб. Шпиги також дістають за день роботи 5 карб., крім того на їхню користь іде все, що вони внідають. (Р. В.).

— **Як сталося, що розстріляли в Рязі 8-х робітників.** Оборонці восьмою робітників, засуджених на смерть в Рязі, послали на ім'я Царя прохання помилувати засуджених. Військовий прокурор Павлов, діставши про це звістку, мусів послати приказ зупинити кару, доки не буде відомі од Царя. Д-ій Павлов дістав повідомлення про прохання ще аж в чотирі години в день напередодні карі. Прочитав... і поїхав до себе на дачу на Кам'яному острові. Начальник одділення, який повідомив його про телеграму од оборонців, до 11 годни вечора чекав відповіди Павлова, а в 11 годни уночі поїхав до його поспитатися, як йому бути, що робити. Тільки в 12 годни Павлов дав відповідь зупинити кару. Телеграма про це дійшла до Рязи аж

на другий день. На годину спізнилася—кара вже обдулася. (Р. В.).

Законопроект міністерства справедливості про зміну місцевого суду.

Волосні суди й судові обов'язки, а не адміністративні, земельних начальників скасовуються й замінюються однаковим, рівним для всіх мировим судом. Мирових суддів обирають земські зібрання й городські думи з поміж осіб, що скінчили юридичний факультет, або склали відповідний іспит, мають не менше 21 года і володіють землею не менше того розміру, який дає право брати участь у виборах у земстві; або володіють яким иншим маєтком в повіті чи в городі, поцінованим не менше, як в 7 1/2 тисяч, в столицях же не менше, як в 15 тисяч карбованців; коли ж е маєтку не має, так наймає квартиру, за яку платять податку вище як по 10-му розряду. Як що не було б підходящих людей з університетською освітою, так можна обирати й таких, що скінчили тільки середню школу (але для таких треба, щоб вони мали не менше 25 год, а маєтку у них було вдвоє більше проти маючих університетський диплом). Можна обирати у мирові судді й таких, що не мають зовсім ніякого маєтку, але вони повинні дістати обов'язково вищу юридичну освіту і дістати на виборах не менше двоох третин голосів. Коли б же вибори через віщо небудь не відбулися, то мирових суддів призначає сенат.

Судді обираються на шість год. Жалування їм буде приблизно 3000 карбованців на рік. Жалування має платити земство й город. Права цих суддів значно поширені. Вони розбірають всі справи грошові, ціною не вищі 1000 карбованців, всі карні справи, за які карається без позбавлення громадянських прав. Аpellювати на присуд мирових суддів можна буде в особливій повітвоті чи городській відділі окружного суду. Ці відділи складаються з повітового члена окружного суду,—він постійний предсидатель; і двоох мирових суддів. Останні посади замінюються по черзі мировим суддями. Аpellювати дозволяється на всякий присуд. Касаційні скарги на рішення цього одділу подаються в сенат. Подавати туди скарги можна тільки тоді, коли ціна іску не менша 100 карбованців. Такий реформований місцевий суд проектується завести в 46 губерніях. Для цього враз треба буде 4 1/2 тисячі суддів. А грошей їм на жалування—15 мільйонів. В тих губерніях, де земства тепер немає, мирових суддів буде призначати уряд, аж доки там не заведуть земства. Судді користуватимуться невмінністю.

Судді обираються на шість год. Жалування їм буде приблизно 3000 карбованців на рік. Жалування має платити земство й город. Права цих суддів значно поширені. Вони розбірають всі справи грошові, ціною не вищі 1000 карбованців, всі карні справи, за які карається без позбавлення громадянських прав. Аpellювати на присуд мирових суддів можна буде в особливій повітвоті чи городській відділі окружного суду. Ці відділи складаються з повітового члена окружного суду,—він постійний предсидатель; і двоох мирових суддів. Останні посади замінюються по черзі мировим суддями. Аpellювати дозволяється на всякий присуд. Касаційні скарги на рішення цього одділу подаються в сенат. Подавати туди скарги можна тільки тоді, коли ціна іску не менша 100 карбованців. Такий реформований місцевий суд проектується завести в 46 губерніях. Для цього враз треба буде 4 1/2 тисячі суддів. А грошей їм на жалування—15 мільйонів. В тих губерніях, де земства тепер немає, мирових суддів буде призначати уряд, аж доки там не заведуть земства. Судді користуватимуться невмінністю.

Судді обираються на шість год. Жалування їм буде приблизно 3000 карбованців на рік. Жалування має платити земство й город. Права цих суддів значно поширені. Вони розбірають всі справи грошові, ціною не вищі 1000 карбованців, всі карні справи, за які карається без позбавлення громадянських прав. Аpellювати на присуд мирових суддів можна буде в особливій повітвоті чи городській відділі окружного суду. Ці відділи складаються з повітового члена окружного суду,—він постійний предсидатель; і двоох мирових суддів. Останні посади замінюються по черзі мировим суддями. Аpellювати дозволяється на всякий присуд. Касаційні скарги на рішення цього одділу подаються в сенат. Подавати туди скарги можна тільки тоді, коли ціна іску не менша 100 карбованців. Такий реформований місцевий суд проектується завести в 46 губерніях. Для цього враз треба буде 4 1/2 тисячі суддів. А грошей їм на жалування—15 мільйонів. В тих губерніях, де земства тепер немає, мирових суддів буде призначати уряд, аж доки там не заведуть земства. Судді користуватимуться невмінністю.

3 українського життя.

— **Телеграма послові Державної Думи від Поділля д-а Стефанюкові:** „Ми, челявіські селяне, вітаючи Державну Думу, тяжко журимся, що вона не задовольнила досі певних потреб народніх. Вважаємо, що в цьому винен уряд (правительство) і Державна Рада, що стали між Думою і царем і не дають добитися землі й амністії. Дума—то увесь народ, а уряд мусить тільки виконувати закони, що встановляє Дума.“

Після народніх, з усієї сили добивається землі, без неї нам жити не можна; добивається свобод, що оповіщено маніфестом 17 октября, амністії, скасування кари на смерть, скасування Державної Ради, добивається рівних прав усім, установчої ради, вселюдної обов'язкової освіти державним коштом, щоб замість церковних шкіл заведено земські з поширеною програмою; добивається, щоб було широке місце самоврядування (самоуправленіе); щоб не було стражників; щоб не було монополій; щоб замість нереєдних (косвенных) податків заведено поступовий податок з прибутку. Обидіємо стояти за своїх заступників, як що вони дбатимуть, щоб задовольнити народні вимагання.

Нас вразив розбрат між послами. З'єднайтесь всі і тягніть в один гуж. Ми за вами. Дума не має права розійтись раніше, ніж задовольнить найголовніше вимагання: землі і волі. Працюйте, поки народ вам вірить. Боже поможи! Уповажнені Кеєндзюк і Матвієнко*.

— **Секретний циркуляр.** Подольський губернатор розіслав по мирових посередниках Поділля ось якого секретного (тайного) циркуляра: „Посилаюча для вашої відомості, але не для розповсюдження, і примірник оголошення мого що до надрукованої в часпису від чотирнадцяти послів Дума Державної відозви до населення про те, що уряд ніби-то шкодить гарним замірам Думи Державної на добро народів, прохаю мирових посередників сповістити мене, чи багато розповсюджено серед селян відозви 14-ти послів—робітників, надрукованої в деяких часописах; чи не розповсюджували цієї

відозви окремими відбитками або брошурами, як вола вплинула на селян і чи багато та де саме треба розповсюдити розповсюдження. Коли е потреба розповсюдити мое оголошення, прохаю негайно повідомити мене про це за для того, щоб вислати вам його скільки треба. Губернатор А. Ейлер, член присутствія Червінський і і. д. секретаря В. Мантуляк.“

— **Надгорода.** Вище військове начальство звеліло 30 мая дати салдатам севського полку в Полтаві краший харч (булки, тараню і т. и.) за те, що берегли город під той час, як страйкував елецький полк. (Полт.).

— **Шемдо вправившись.** В неділю вночі, як салдати елецького полку застрайкували, то вони повибивали шибки в карцерах і повинуслися з карцерів арештованих салдатів. А в понеділок удень шибки вже зааскло, а в карцерах повно арештованих салдатів. (Полт.).

— **Страйки.** В м. Бобровиці (в Чернігівщині) застрайкували поденні робітники й робітниці на плантаціях у Мозирського. Вимагають більшої плати і корочого дня. Економія хотіла частинні робітників дати більшу плату, а частину прогнати, але цього зробити не дозволили робітники. Тепер туди послано козаків.

Всюди в чернігівському повіті прокидаються страйки. (К. З.).

Страйкують робітники й робітниці на тытюнової фабриці Шаіри і Шпільберга в Житомирі, вимагають більшої плати. Надто мало заробляють там робітниці: од двоох, до шести карб. на місяць. (Вол.).

— **Селяне податків не платять.** В село Комарівку борзенького повіту (в Чернігівщині) приїхали податний інспектор та земський начальник, зібрали сход і грізно запитали, через віщо селяне не платять податків. Хтось із селян сказав:

Через те, що податки все побільшують, а ми не знаємо, куди ті гроші йдуть. Помішники платять по 50 коп. з десятини, а через віщо ж ми мусимо платити по 82 коп.

Начальство розгнівалося на таку відповідь і звеліло, щоб „грубий“ виступав наперед. Але тоді вже й селяне розгніваються і сказали, що так як сказано думають усі, то й нема чого виступати наперед тому, хто не сказав.

Земський начальник почав вяснити, що поміщикам менше припадає платити через те, що вони не платять так званях „мирських зборів“, бо не підлягають волосному суду; але на це йому сказано, що волосним судам доводиться здебільшого розбірати такі позви, що поміщики позивають селян. Потім сказано, що поміщичкі діти вчать ся по сільських школах; що на освіту йдуть гроші з казен, значить переважно народні, а вчать ся по середніх та по вищих школах найбільш пани.

І далі в розмові начальство не щастило. Між иншим селяне зауважили начальству так: „Вас назначено порядку в бумагах доглядати, а про те нам і вибрати у Думу не прийшлося через непорядки“.

Розмова про податки скінчилась на тому, що селяне сказали: — Нехай уже гроші заплатимо, як Дума прикаже нові порядки завести. (Десна).

У Київі.

— **Од ради безробітних гор. Київ.** Рада безробітних г. Київ просить нас надрукувати таку відозву:

„Безробітні та голод широко розілились по всьому обширі нашої великої країни. Багато десятків тисяч безробітних доводило голодувати, але не дождалися, щоб буржуазне громадянство потрубувалось про сих „бывших людей“, аж поки вони самі про себе не побали.“

В Петербурзі, Москві, Твері, Ростові на Дону, Полтаві та по инших городах з'явилися ради безробітних. І наслідки цього показались скоро: за безробітними признано право на громадські роботи, які організує город. Знайшлися у городських управ і гроші на ідалей для робітників, квартири, ломбарду та всяку иншу допомогу... У Київі недостача роботи дає себе відчувати так само тяжко, як і по инших городах. На заводі Гретера тепер працює тільки 600 чоловік, а 350 розцітано. У Графа роцитано 150, працює 107. На залізничі в майстернях роцитано після грудня 120 чол., в депо 20 чол. Зимою на пароходних майстернях працювало 600 чол., а тепер тільки 25, останніх 123 чоловік роцитано 1 1/2 неділі тому. На днях роцитано на заводі південно-руського акціонерного товариства—110 чоловік, пан працюють ще 500 чол., але е чутка, що і всіх зібратимуть роцитати партіями. На заводі Шиманського замісь 100 робітників тепер працює тільки 25. На чауно-бронзо-литейному заводі на Подолі недавно роцитано 5 чол. 6 роцитані також з робочих на млинах і т. и. З сього невеликого підрахунку уже набереться

більше 1000 чол. безробітних. Кожне може собі уявити гостру нужду цих людей, яка доводить їх до розпачу, до ачизни, до самовбивства. Городська ж управа сього не бачить. Дитина не плаче—мати не розуміє. Три неділі тому безробітні, оудаче, почали уже організувати раду безробітних і зараз до неї вступили представники од 300 безробітних. Почалося записування безробітних, їх прізвищ, адресів, ремесл. Приходять люди найріжніших професій і більше половини в них готові до всякої роботи. Записано уже 80 чоловік. Прибувають нові депутати. Днів 2 тому з'явилася в „Отгол. Живия“ звістка, що в Київі е 30 безробітних наборщиків. Запрошуємо їх та инших безробітних товаришів присилати своїх депутатів, вибраних на підставі 4-членної формули, до ради безробітних.“

А ви, товариші, що маєте роботу, і всі київські громадяне, що спочуваєте безробітним, організуйте їм допомогу, добуваючи для них роботу, гроші, збіжжя, харчі, квартири, щоб переночувати,—хто що може. Пам'ятайте, що доля зрадлива. Завтра і ви можете нуждатись в громадянській допомозі. Один за всіх, і всі за одного! Ми не звертаємось до вашого серця, але звертаємось до вашого розуму. Хто має уши, щоб слухати, нехай слухає!

По справам беаробітних, з записами, справками та з пожертвуваннями просимо звертатися по такій адресі: Шульська, Борцагівська вул. дім № 78, кват. 6, до Людвиги Ромульдівна Ярошевського од 1 до 6 год. вечора щодня, не виключаючи й празників.

— **Малоземелля селян в Київщині.** На агрономічний рад київського земства розглядалися матеріали про селянське землеволодіння в Київщині.

Губернський агроном Сазонов в своїйому докладі „Про агрономію діяльність київського земства“ висловився, що справу про малоземелля селян не можна порішати без статистичного матеріалу.

Із статистичних даних видно, скільки десятин надільної землі приходиться на кожен селянський семю в Київщині: в черкаському повіті приходиться на семю—2 1/2 десятини, в чигиринському—2 1/2 дес., в канівському—2,8 дес., в таранчанському, липовецькому—3 дес., в васильківському—3 1/2 дес., в бердичівському, сквирському й уманському—3 1/2 дес., в київському—3 3/2 дес. і тільки в радомисльському—6 3/2 дес. землі.

Сі відомості стануть ще більше розумілі, коли ми скажемо, що в канівському, липовецькому, сквирському, таранчанському, уманському і черкаському повітах не має ні одної семі, яка мала б більше 6 дес. землі.

До 2 десятин землі мають 9 1/2% семей, до 3 дес.—38 1/2%, до 4 дес.—29 1/2%, до 5 дес.—13 1/2%, до 6 дес.—5 1/2% і більше 6 дес.—4%.

Кожна селянська сем'я найменше буває з 6 чолвик і коли завважимо, що тільки в радомисльському повіті на семю приходиться 6 дес., то виявляється, що селяне в Київщині малоземельні і терплять в землі велику нужду.

— **Судові справи.** 5 іуня у київському военно-окружному суді буде розбіратися справа молодих салдатів 7 саперного батальона: Польового, Богданова, Чистолитова, Казанського, Цина, Маржевича, Ясельського, Козмина і рядових салдатів: Потапова і Лісового. Вони обвинувачуються в тому, що не слухали наказів начальства, а Польовий, Богданов і Чистолитов за приготування до озброєного повстання.

12 іуня київський военно-окружний суд буде розбірати справу козаків І уральського козачого полку: сфрмова і Махлієва, яких обвинувачують за те, що вони узброївшись противились военному калауру.

— **Вислаки.** З наказу адміністрації висилаються з Київа київського повіту на весь час военного стану Михайло Славинський, Давид Каган, Семен Зайкін і Володимир Гейден, що були арештовані 29 января сього року і весь час сиділи в Лук'янській тюрмі.

— **Випущено з участку.** Вчора випущено з либедського поліцейського участку двоох робітників: Станислава Ярошевича і Герасима Концевого, що три дні тому були арештовані на Васильківській вулиці, № 5, хазяїном будничної Вистом за те, що підмовляли робітників застрайкувати.

— **Незайманість осои.** 26 мая у 4 годни ранку городовий Либедського участку № 725 поранив шаблею в голову і руку уваковщика папірової краняці Кузьменка—Омелька Ульяновка.

— **Вибори гласних в печерському участку.** 2 іуня в залі городської думи відбулися вибори гласних печерського участку. На виборах було 42 виборці, що мали 49 голосів. У 5 годни вечора, коли полічено виборчі записки, то виявилось, що за Плахова подано 39 голосів, за Станкова—38, за Лілье—35,

за Леснера—33, за Грабенка—31, за Голубятнікова—14, за Любимцева—10, за Радзівського—10. За инших кандидатів подано менш як по 10 голосів. Виборчі мали вибрати 4 гласних і 1 кандидата.

— **Поміж газетами.** Сьогодні виїде у Київі друге число української газети „Боротьба“.

Незабаром у г. Київі буде виходити нова щоденна велика газета „Робітників“. Редактором-видавцем її буде 6. Бердяєва.

— **Випущено на волю.** 31 мая випущено з старокиївського участку будущего залізнодорожного служащего Олександра Кагелі, що був арештований у Білій-Церкві 12 мая.

— **Заслання.** 2 дні тому до Київа прибула учителька З., що була арештована в январі сього року і сиділа в вороніжській тюрмі, за агітацію серед селян. З. Вороніжа з наказу адміністрації її вислали на два роки. Приїхала вона в Полтаву, але тут адміністрація її вислала. В Київі їй дозволено жити де-який час.

— **Почта.** З 1 іуня щодня буде ходити у 6 1/2 год. ранку почта з Київа до Микольської Слобідки і до Броварів.

Вибора.

× **Бакү.** Від города вибрано до Державної Думи Толчибаева (редактора „Каспия“), і адвоката Топика; від губернії Аллсева (скінчив петровсько-розумовський академію) й Мурагалашова (колишній учитель)—усі вибрані маюметане, поступовці.

Телеграми.

2 іуня.

С.-П. Т. А.

ПЕТЕРБУРГ, 1 іуня. (Дума). Семенов каже, що за політичні діла й злочини друку судять виемкові суди. Поки сих діл не судитиме суд присяжних, доти Дума не відібрватиме мандатів (уповажненнів) своїм членам, яких засудить виемковий суд.

Жилкин підкреслює це, що за злочини друку кара буває не однакова; за такий самий злочин зимою карають, а в літку оправдують. Вимоги судової палати—се зброя міністерства в політичній боротьбі проти Думи. Закон і могутній голос народу жадають, незайманости послів не тільки од судового присуду, але й після нього, аж поки скінчиться строк законодавчої праці.

Араканцев каже: „ми скажемо, „беріть, кола суд в нас буде незалежний від втручання прокурорської поліцейської власти“.

Анкин питається, чи віддано під суд редактора „Правительственого Вѣстника“ й градоначальника, що в „Московских Вѣдомостях“ номовляв до вивьства. Статя, за яку обвинувачують, не дає ніякого приводу задовольнити вимоги чиновницького суду і не дозволяє ображати Думи якімсь-то доганями за її слова. Гейден жадає, щоб рішили справу „по существу“—чи справедливо позивають Ульянова? Дума одноостайне приймає формулу Кокошкина.

Голова каже, що міністерство подало Думі проект зміни судового устрою, а гурток послів проект закону про спішки.

Далі головний военний прокурор генерал Павлов з доручення голови ради міністрів і з приказу военного міністра відповідає на запитання про кару на смерть. Він заявляє, що поки існує закон про кару на смерть, военні суди не можуть не присуджувати до неї, а военний міністр не має права наказувати генерал-губернаторам не виконувати смх присудів. Генерал-губернатори мають по закону право не дозволяти подавати касації (себ-то скарги, що суд присудив до якоєсь карі несправедливо, і разом із тим прошення, щоб се діло суд судив уадугре).

Коли Павлов сходить з трибуни, послы кричать йому: „убийца, кат!“. Голова каже, що коли се раз послы кричати-муть, то він закриє засідання.

Кузьмина-Караваяев каже, що не розуміє, чому запитання подано міністрові внутрішніх справ, „коли відповідає на їх заступник военного відомства“.

Розуміється—все зроблено по закону; а коли б було інакше, Дума спитала б, чи скарано на смерть генерал-губернатора? Даремне міністр виправдується тим, що не втручається до судових присудів. Досі міністерство не болясь утручались, коли недавно змінило категорю, до якої присудив суд, на кару на смерть. „Міністр повинен був тут устрянати в діло, своєю діяльністю він виявив... не смію сказати, яке відношення до Думи“,—кінчає свою промову оратор. (Гучні олдески).

Ледничий каже, що в дійности кару назначають не военні суди, а ті, котрі відівають людям під военний суд. Злочин зроблено в Рязі 11 декабря 1905 року, а військовий стан заведено там 24 декабря. Сенат передав скаргу оборонці военному міністрові

15 мая, а вже 16 мая присуд виконано (скарано засуджених на смерть). Тоді після цього виході, що по всій Росії панує стан облоги. Державу доведеться до розпуску. Ніхто не знає, що буде з ним завтра. (Гучні оплески).

Священник Афанасьєв говорить: „Коли покерано на смерть надзвичайного борця за волю, Шмідта, священникам були заборонили правити по ньому панакхиди“. (Гучні оплески). Частина послів устає з місць. Оратор каже далі: „В перший раз Дума висловила міністрам своє недовірря, удруге казала їм іти в одставку; утретє прийдемо сказати: Бог прокляв Каїна; швидко гнів його упаде на насильників. Коли вони зійдуться віч-на-віч з народом, то їм, на підставі своїх власних законів, не встоїти тоді“. (Оратора гучно вітають).

Аладін говорить, що мовою законности він тоді тільки говорив про воєнних міністерством, коли воно займе місце, яке йому годиться, — на лаві обванувачених (себ то піде під суд).

Христовський радить признати, як те говориться в 60 статі закону про Державну Думу, пояснення воєнного міністра неадовольняючи.

Аникин радить звернутись до народу й сказати йому, що сподівання його марні. Дума зробила усе, що могла, щоб порятувати від смерті кілька душ людей.

Далі оратори—Недоносков, Михайличенко і Петражицький кажуть, що воєнні суди—се суди помсти і що вони готують не севастопольське, а загально-російське повстання і що міністри не мають ніякого права з такого піхого навчати чогось Думу.

Жилкін радить прийняти мотивовану (в якій говориться про причину) формулу переходу до чергових справ, в якій говориться, що пояснення воєнного міністра треба передати парламентській комісії, щоб вона зробила свідоцтво про злочини державних служачих.

Винавер теж пропонує таку мотивовану формулу: „вважаючи пояснення воєнного міністра очевидним нехотінням його заволовняти жадання Думи, при чому він тільки формальною поклякається на те, що генерал-губернатори не мають права втручатись в судові справи, признаючи, що припинити судовий присуд має право не судова, а виконавча власть—Дума висловлює своє обурення на зміст і форму пояснення воєнного міністра і береться за чергові справи“. Дума не згоджується на формулу Жилкіна й приймає формулу Винавера.

Оголошується, до яких відділів пристають новоприїхавші послы.

Нарешті читають нагальні запитання, одно з них про скасування військового стану взагалі і в Одесі зокрема, в якому говориться, що військовий стан заведено незаконно. Усі запитання передано прямо міністрам, яких вони обходять.

ПЕТЕРБУРГ, 2 юнія. (Дума). Голова ради міністрів відповів на лист голови Державної Думи, що про сподій держави має дати Державна Рада; що ж до питання про телеграми Цареві від крайних правих партій, надрукованих в „Правительственном Вѣстникѣ“, то се Думу не обходить.

Думський відділ партії народної свободи вибрав зпоміж себе загальну комісію, яка має обміркувати реформу краювої самоуправи; комісія ся після засідання 1 юнія поділялась на 2 відділи; один має міркувати над реформою земської самоуправи, другий над реформою городської самоуправи.

Більшість автономистів стоїть за те, щоб до проекту к.-л. партії закону про землю додано поправку, щоб постановляти, як і на яких умовах має земля дістатись людям, повинні крайові землеустроїтельні комісії; що ж до примусового відібрання землі, то про се має постановити Дума.

ПЕТЕРБУРГ, 1 юнія. (Офіційно). По проекту реформи краювого суду, який міністерство справедливости подало Думі, усі чисто повинні бути рівні перед судом, суди повинні бути впорядковані однаково і судді повинні бути самостійними. Судді повинні бути розвинені й освічені, повинні бути самостійними й не залежними від адміністрації; повинні бути чесні, щоб ніхто не міг подумати, що вони для власної користи рішають якесь діло несправедливо; судді повинні добре знати місцеві умови життя і бути близькими для людю; вони повинні вести діла як найпростіше і по законах загальних для всієї Росії. Міністерство справедливости в своєму проекті звернуло увагу на те, що коли в земських начальників і волосних сходів відбереться право судити, замість їх муситимуть судити виборні мирові судді, яким платитиметься з краєвих грошей; вони розбіратимуть більшість тих діл, які дотепер розбірали земські начальники й волосні суди. Мирові судді що до догляду і інстанційних, себ-то починаючи з найменшого начальства та до вищого) скарж, будуть сполучені з загальною судовою організацією. Для цього апеліаційною інстанцією в місцевих справах мають

бути повітові або городські відділи окружного суду, які складатимуться з головного (предсідательствующого) члена повітового або городського члена окружного суду й мирових суддів, а касачійною—правительствующий сенат; з процесуального боку (себ-то ведення судом справи) справи вестимуться як найпростіше і як наслідке, для чого примушуватимуть виконувати акти судових приказів по менш важких справах і негайно розбіратимуть де-які діла, коли злочинця схоплено на гарячому вчинкові, крім того буде дозволено трохи скоротити суд по де-яких цивільних справах і побільшити самодіяльність суду. Отакій крайовий суд мають завести у внутрішніх губерніях, такий суд буде потроху заведений і по інших місцевостях Росії з змінами, потрібними для якоїсь країни, як того вимагатиме досвід.

ПЕТЕРБУРГ, 1 юнія. (Офіційно). В похваляній радою міністрів програмі нових податків говориться, що випускувати нові джерела доходів державного к-значества примушуеть перш усього те, що треба неодмінно грошей на виплатку процентів за позички і самих позичок, які пороблено для видатків на військо і війну. В найближчі роки прийдемо платити по 93 мільйони 987 тисяч 703 карбованці щороку; з них 51 мил. 800 тисяч 203 карб. заведено до обрахунку 1906 року; для того ж, щоб слагити решту, треба з 1907 року випускати нові джерела доходів. Крім того, треба здобути гроші, щоб повернути казни те, що втерла вона, скасувавши викупні платежі; половину тієї шкоди, себ то 70 мільйонів карб., казна вже вибрала з інших платежів, а решту—35 мільйонів, треба з 1907 року десь узяти.

Насамперед міністерство финансів думає подати Думі проект заведення податку від прибутку і про побільшення акцизу на тютюн. Коли завести, порівнюючи невеликий податок з прибутку, від 0,7—до 5 проц., то вже казна матиме 25—40 мільйонів карб., а коли побільшити акциз на тютюн 49 коп. на пуд, то матиме ще 1½ мил. карб.

Далі міністерство финансів думає побільшити поземельний державний податок, бо земля тепер подорожчала і відношення ціни за землю в різних місцевостях перемінялось. Тепер уся земля в 50 губерніях Європейської Росії коштує 16 мільярдів 886 мільйонів карбов., і коли брати податок по старій нормі, по 0,18 проц. з вартості землі, то казна матиме 17 мільйонів 96 тисяч карб.

Далі міністерство думає побільшити, до 6 проц., податок на нерухоме добро (землю, будинки) по городах, від того казна матиме заввиш 1 або 2 мільйони карб.; далі воно думає переглянути закон про промисловий податок, виробити проект закону про податок з грошового капіталу і скінчити розглядати проект податку зі спадщини.

Квартирний податок, що до певної міри заміняв податок з прибутку, треба скасувати. Не вважаючи на найрізкішу критику посередніх податків (косвенних, акцизу) жадна держава не могла досі обійтись без них. Що до побільшення посередніх податків, то побільшити можна тільки дуже малу частку їх. Крім побільшення акцизу на тютюн, міністерство думає ще завести акциз на електричне і газове світло. З цього акцизу в самому Петербурзі казна матиме коло 3-х—4-х мільйонів карб. Сей податок буде справедливий, бо ж за карасин, яким виключно світить біднота, податок беруть. Що до побільшення податку на сахар, то міністерство думає, що побільшувати його—річ дуже не бажана. Накладаючи посередні податки, міністерство проте признає, що треба загалом зреформувати податкову систему в усьому, що торкається безпосередніх податків. Реформа ся повинна повести до того, щоб податки брались з усіх людей рівномірно і щоб помайлу дійшло до того, щоб бідні люди платили менше податків.

Зрівняти зовсім поземельний податок можна буде тільки тоді, коли зовсім зреформують громадські податки. А податки сї треба кочче зреформувати, щоб докінчити діло розпочате маніфестом 3 ноябра 1905 року. Сю реформу повинно перевести головним чином міністерство внутрішніх справ.

ПЕТЕРБУРГ, 1 юнія. Ліга (товариство) просвіти скликає на осінь загальноросійський з'їзд діячів просвіти; на з'їзд запрошують і заступників земств, городів, університетів і інших товариств і інституцій. При з'їзді буде вистава, з якої буде знати, як тепер стоїть в Росії народна освіта і виховання і як треба, щоб вона стояла далі.

На загальних зборах передсборної комісії міркували над тим, з кого має складатись синод; голоси поділялись: одні стояли за те, щоб синод складався з самих архиєрв, інші знов сто-

яли за те, щоб до синоду собор (себ-то збори заступників церкви) вибрав виборних з духовенства і з мирян. Що до голови синоду і собору, то більшість членів постановила, що він має називатись патриархом.

КЕРЧЬ, 1 юнія. Застрайкували матроси з таможенних катерів. Страйкуючих робітників землечерпального каравану (що вибирають машинами землю з дна річок, щоб вони не мілішали) обіяли рожтати.

КОВНО, 1 юнія. В старому городі тяжко ранено поміщика пристава Білінського; злочинець утік.

МОСКВА, 1 юнія. Лефортовський відділ спілки 17 октября постановив прохати поміркованих послів Думи протестувати проти політичних увивств і рабунку народного приватного добра, які чинять революціонери.

Вважаючи на те, що в де-яких полках московського гарнізону салдати скаржились на поганій харч, полкові доктори й командири сами що-дня дивляються, що дається салдатам.

Партия народної свободи постановила одкрити лекторські курси, з яких виходитимуть лектори, оратори, агітатори і пропагандисти.

БІЛОСТОК, 1 юнія. Під час крестного ходу хтось стрелюнув кілька разів; вистріли стались гаслом для розтурів; розбито кілька крамниць; люде багато побивано і поранено; на вулицях стоять салдати; люде скаржуються. Приїхав гродненський губернатор.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 1 юнія. Сподіваються, що сейм скінчить роботу і буде розсуджений 20 юлія. Сенат виробив проект закону про те, при яких умовах росіяне можуть мати права фінляндських громадян. Сї права може мати кожна людина, що родилась у Росії (не в Фінляндії), нічим не сплямлена, прожила три роки у Фінляндії і може прогудувати себе й сям'ю. Прощення про придбання сих прав повинно писати на Царське ім'я і подавати губернаторові, який і передаватиме прощення сенатові, щоб той подав його на Царську ласку. Заступники краєвих комітетів конституц.-демократичної партії на зборах, що були 1-го юнія під проводом Мілюкова, постановили заложити агітаційний комітет, який має зорганізувати громадську думку столичного люду.

Міністр справедливости, вважаючи на те, що між столичними прокурорами і з'їздами мирових судів зайшла негода, заявив знову, що мирові судді мають право провіряти, чи справедливо когось там арештовано, і винукати тих, кого арештовано несправедливо.

Міністр справедливости подал Думі проект про уголовну відповідальність служачих на державній службі (должностних осіб).

В цьому проекті поширено право прокуратури позивати служачих на державній службі, віддавати їх судові присяжних засідателів. Новий закон не торкається державних служачих перших трьох класів (найстарших) і служачих у судовому відомстві; їх за злочини по службі мають судити окружні суди, судові палати, карний касачійний департамент сенату, дивлячись по тому, якого класу і який чин має на собі служачий.

Дописи.

Г. Чернігів. На 22 мая бюро при губ. зем. управи скликало в Чернігівській губернії з'їзд з представників: духовенства, дворянства, земства, городов, учених і учебных закладів і взагалі з людей, що цікавляться справою науки, історії, археології, антропології й етнографії. Цей з'їзд має обрати губернський комітет для улаштування в Чернігові в 1908 р. XIV археологичного з'їзду, з'організувати поки ж повітові комітети, винясити справу організації потрібних до з'їзду праць.

Але тепер такий смутний час, що людям не до археології, через те на з'їзд майже ніхто з-по-за меж Чернігова не приїхав, тай місцевих людей явилось не більш 20 чел.; тільки листами повідомили, що візьмуть участь в працях для підготовки з'їзду: ніжинський історико-філологічний институт. Ніжинський голова Ліляев, Архимандрит Батуринського монастиря і, здається, глухівський предводитель дворянства. Позаяк справа організації комітету тягнеться вже досить довго, цій справі було присвячено два зібрання в апрілі місяці під час приїзду до Чернігова графині П. С. Уварової: 22 мая зібрання встановило, що чернігівський губ. комітет для улаштування XIV арх. з'їзду складається: 1) губернської земської управи, 2) земської комісії для улаштування музея української старовини В. В. Тарновського, 3) городської управи, 4) обраною думою комісії, 5) губернської архивної комісії, 6) з представників ніжинського історико-філологічного інститута, 7) з представників духовенства, дворянства, учебных закладів, які були визначені під час вібран з

графинею Уваровою 19—22 апріля, 8) з окремих осіб по вибору зібрання 22 мая і по вибору самого комітету.

Дуже цікава справа організації повітових і районних комітетів зосталась не кончена, бо не було представників з повітів. Цю справу має розв'язати вже сам губ. комітет, що збереться 1-го юнія; між вишим комітетом має розглянути доклади: Н. А. Семплікевич (дівчина)—о складанні етнографичного альбому чернігів. губ.; А. В. Верзілова—про організації на з'їзді етнографічної вистави, П. М. Добровольського—о потребі дослідів в архивах місцевих і московських. З цього видно, що комітет з місцевими силами може бути корисний для з'їзду не тільки з матеріального боку, але й з наукового, коли з'уміє зорганізувати ті місцеві сили.

Політичне становище не ліпше, як у людей: „Десну“ конфіскують, зібрань навіть кадетам не дозволяють, навіть чудно, для чого кадетам було дозволено одно одніське зібрання, щоб вони з'організувались і обрали свій комітет; тільки встигла з'організуватись ота чернігівська городська група, яка стала представляти й губернію. Припустим, що всякі політичні зібрання й організації з погляду уряду небезпечні, а чому не дозволяють вистав театральних нікому й ніде, окрім театру, що належить приготувати для дітей; мусимо признати, що губернатор почуває себе повновладним „хазяїном“ тепер, як і до недавна. Навіть наша спокійна і смирна мійська Дума і та на зібранні 24 мая запротестувала проти губернатора, що не затвердив С. Хр. Свидзинського членом черн. повіт. ради, зріклась од вибору на його місце другої особи, досить довго обсужувала справу і нарешті передала питання до юридичної комісії, щоб оскаржити, або подати протест проти „непоспелого“, як казав один гласний, роспорядження губернатора.

Єдина реформа, яка на днях справді буде, це побільшення в Чернігові, тай по других містах губернії, числа городових, в самому Чернігові з 45 до 67.

Залізничні Поїзди.

Швидко-Західна (Юго-Западная) залізниця.	№ поїзда.	Одходить з Києва.	№ поїзда.	Прибуває до Києва.
Кур'єр I, II, кл. Одеса Варшава	1	9 г. 00 в.	2	9 г. 45 х.р.

Кур'єр I, II, клас. Брест, Варшава	9 г. 55 х.в.	10	11 г. дня
Почтов. I, II, III кл. Одеса, Брест, Білосток, Гравево	3 9 г. 15 х.р.	4	9 г. веч.
Почтов. I, II, III, Сарви, Ковель, Варшава	3 11 г. 25 х.р.	4	8 г. 25 х.в.
Пассажи. I, II, III кл. Брест, Білосток	13 12 г. 05 х.в.	14	6 г. 56 х.р.
Пассажи. I, II, III кл. Одеса, Умань	5 12 г. 30 х.в.	6	6 г. 15 х.р.
Пассажи. I, II, III кл. Бердичів, Радзівилів	11 8 г. 25 х.в.	12	10 г. 26 х.р.
Пассажи. I, II, III клас. Одеса, Володимирське	7 9 г. 35 х.в.	8	8 г. 15 х.р.
Мішан. I, II, III кл. Одеса, Брест, Пассажи. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринослав	15 8 г. ран.	16	7 г. 35 х.в.
Почтов. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, славает	19 10 г. 50 х.р.	20	5 г. 59 х.д.
Мішан. I, II, III кл. до Білої Церкви	17 11 г. 20 х.в.	18	7 г. 15 х.р.
Пассажи. I, II, III кл. Сарви, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург	27 5 г. д.	28	9 г. 37 х.р.
Мішан. IV кл. Київ Одеса, Брест, Знаменка	5 11 г. 50 х.в.	2	7 г. 29 х.р.
Московсько-Київсько-Вороніж. залізниця.	31 10 г. 03 х.в.	32	1 г. 10 х.д.
Швидк. I, II, III кл. Москва	2 11 г. 15 х.р.	1	6 г. 02 х.в.
Почтов. I, II, III кл. Москва, Курск.	4 11 г. веч.	3	7 г. 30 х.р.
Пассажи. I, II, III кл. Курск, Москва, Воронеж.	6 12 г. 45 х.д.	5	4 год. дня
Пассажи. I, II, III кл. Курск, Воронеж, Харків, Петербург	8 8 г. в. еч.	7	10 г. 35 х.р.
Київ-Полтавська залізниця.			
Почтов. I, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харьков.	4 12 г. 15 х.в.	3	7 г. 10 х.
Швидк. I, II, III кл. Полтава, Харьков, Лозова, Ростов, Севастополь	2 6 г. 17 х.в.	1	8 г. 47 х.р.
Тов.-пассажи. II, III клас. Полтава, Харьков	6 8 г. 30 х.р.	5	8 г. в. 4 х.

Редактор Федір Матушевський.
Видавець Володимир Леонтович.

Оповіді.

ФЕРШАЛ (шкільний) шукає роботи. Адреса в редакції. 00

Молодий чоловік, добре грамотний, най, а дуже гарним почерком, знає конторське діло, шукає місця в конторі, переписки то що; може і вихати. Адреса на редакцію Г. Д. Д. П. М. Сові. чт. 00

Торговий дім А. П. Єлінко і К°

у Києві, Хрещатин, 30, телеф. 485.

Скрізь по Україні звісний своїм розкішним різноманітним багатством у виборі всякого крадаго краму Росії, Парижу, Ліона, Берліна й Відня,—пропонує шановним покуцям до теперішнього сезону шоденні новини всього елегантного світа, між якими кожен найде те, що йому до смаку. ПРИЙМАЮТЬСЯ ЗАМОВЛЕННЯ на жіночу, чоловічу і форменну одіж усіх міністерств і відомств. сб. 7-50 158

Просимо прочитати!

Тільки за 6 карб. 95 коп. вислаємо 14 ось яких річей: 1) годинник чорної сталі, відкритий, анкерний (не циліндр), ремонтуар—заводиться без ключа, чоловічий або жіночий, добре вивірений, з золотом оздобю, попрука на 6 літ; 2) ланцюжок панцирний, з нового американського золота, до жіночого годинника такий самий, але довгий на шию; 3) гарний брелок нового аракза; 4) золотий перстень 56 проби з правдивим самошитою, але портсигар заграничної роботи, з доброї шкурки; 5) гаманець з гарної заграничної шкурки на 5 разівліх штемпель до його з іменням та зрівнечим замком крашої конструкції 6) каучуковий штемпель до його з іменням та зрівнечим замком; 7) пляшечка з краскою до штемпелів; 8) складаний ножиц з крашої англійської сталі; 9) замшований гаманець на годинник; 10) штучний бінокль з видами; 11) механічний олівець; 12) патентований електричний ліхтар для кішені; 13) складані кишні ножиці в футлярі; 14) складана шітка з зеркала й гребінцем. Всі ці речі, що коштують на роздріб більше як 20 карб., вислаємо тільки-но за 6 карб. 95 коп. з пересилкою та запакуванням, зараз по одібранню замовлення, накладкою плати. Тим що пришлося задаток, хоч би почтовими марками, дурно вибивається на годиннику монограм. В Сибір та Азіатську Росію прилачується 40 коп. за пересилку; в Сибір не вислаємо без задатку. Замовлення просимо адресувати товариству ЧАСБИ Варшава, Пчолова скринька № 130.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на новую современную политическую, экономическую, общественную, научную и литературную газету

„Народъ“

Выходящую еженедельно съ безплатнымъ приложеніемъ еженедельнаго художественно-иллюстрированнаго журнала „НАРОДЪ“.

„Народъ“, отвѣчалъ освобожденію народнаго и отстаивалъ декларацию правъ человека и гражданина будетъ идти по пути прогресса на началахъ

СВОБОДЫ, РАВЕНСТВА И БРАТСТВА.

Первая и единственная социаль-демократическая газета, въ которой всѣ подписчики, ввѣстивъ единовременно годовую подписную сумму, имѣють право на получение прибила, могущей быть отъ издания газеты и участвовать въ обсужденіи вопросовъ, до издания относящихся. Годовая подписка принимается съ перваго числа каждаго мѣся. Подписная цѣна на годъ съ доставкою и пересылкою: внутри Имперіи 12 р., за границу 18 руб. Подписка и объявленія принимаются во всѣхъ конторахъ и отдѣльныхъ Т-на А. Б. Постоляко в К° въ типографіи Т-ва „Трудъ“ въ Новоросійскѣ, въ типо-литографіи Вр. Я. и М. Нутисъ въ Симферополѣ и во всѣхъ книжныхъ магазинахъ Имперіи. Инюгор. просить подписку адресовать исключит. на имя редакціи „НАРОДЪ“ в г. Новоросійскѣ. Редакторъ А. ПОСТОЛЯКО.